

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 12. september 2022
Sagsnr.: 2022-0035-0308
Dok.: 2570300

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål AO og AP fra Folketingets Retsudvalg den 15. september 2022

Samrådsspørgsmål AO:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan nuværende eller tidligere embedsmænd ansat i Udenrigsministeriet og Politiets Efterretningstjeneste (PET) har medvirket til at lægge et hårdt pres på Københavns Politi i forbindelse med officielle besøg fra Kina.”

Samrådsspørgsmål AP:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen vil sikre, at der ikke igen opstår en situation, hvor Udenrigsministeriets og PET’s ageren er med til at skabe rammerne for, at Grundloven bliver brudt af Københavns Politi i forbindelse med officielle besøg.”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

[Det er aftalt med Udenrigsministeriet, at justitsministeren indleder samrådet. Herefter besvarer udenrigsministeren de samrådsspørgsmål, der er stillet til ham.]

[Indledning]

Tak for ordet.

Jeg har aftalt med udenrigsministeren, at jeg lægger ud med at sætte nogle ord på Tibetkommissionens beretning med fokus på PET. Herefter vil udenrigsministeren sætte nogle ord på den del af beretningen, der vedrører Udenrigsministeriets rolle.

Tibetkommissionen afgav sin beretning i slutningen af marts i år.

Det er afgørende for vores demokratiske retsstat, at der kan være tillid til, at myndighederne værner om borgernes rettigheder. Og derfor er det også helt uacceptabelt, at nogle af de mest fundamentale rettigheder og værdier i vores danske demokrati er blevet trådt under fode i forbindelse med flere officielle kinesiske besøg tilbage i tiden. Retten til at demonstrere fredeligt og ytre sig frit er grundpiller i det danske demokrati. Det er rettigheder, vi ikke må gå på kompromis med.

Samtidig vil jeg understrege, at meget er sket, siden den første Tibetkommission offentliggjorde sin beretning tilbage i december 2017. Og myndighederne på Justitsministeriets område har taget kritikken alvorligt og iværksat og implementeret en række initiativer med henblik på at sikre, at noget tilsvarende ikke gentager sig.

[Overordnet om Tibetkommissionens to beretninger]

Først helt kort om Tibetkommissionens to beretninger:

Som I ved, blev den første beretning afgivet i december 2017. Efter at Tibetkommissionen blev gennedsat i juli 2018, afgav den sin anden beretning i slutningen af marts i år.

I Tibetkommissionens første beretning konkluderede kommissionen bl.a., at borgernes ret til ytrings- og forsamlingsfrihed blev krænket under to officielle kinesiske besøg. Det første var i 2012 og det andet i 2013.

Tibetkommissionen konkluderede også, at de klart ulovlige ordrer og handlinger, der blev foretaget af Københavns Politi, skete på baggrund af en stemning, der havde bredt sig fra Udenrigsministeriet via PET til Københavns Politi.

Kommissionen lagde også til grund, at de svar og redegørelser, der blev afgivet til Folketingets Retsudvalg, indeholdt en række oplysninger, der var urigtige, vildledende eller ufyldstgørende, og at disse oplysninger var baseret på udtalelser, der var indhentet i Københavns Politi.

I den anden beretning udtaler kommissionen bl.a., at den finder det kritisabelt, at PET – uden at præcisere, at bl.a. grundloven skulle overholdes – kom med henstillinger til Københavns Politi ved gentagne gange at viderebringe de kinesiske ønsker om at undgå at blive konfronteret med bl.a. anti-kinesiske demonstrationer.

For så vidt angår Københavns Politi finder kommissionen bl.a., at der i Københavns Politi blev givet instruktioner og foretaget handlinger i 2002, 2004, 2012 og 2013, der var klart ulovlige.

Kommissionen skriver, at dette skal ses i lyset af det pres, som Udenrigsministeriet og PET lagde på Københavns Politi ved videregivelsen af de kinesiske ønsker om at søge at forhindre bl.a. anti-kinesiske demonstrationer. Samtidig fremgår det, at det ikke ændrer ved, at Københavns Politis handlinger var klart ulovlige, og at det ikke fritager for ansvar.

Kommissionen finder endvidere, at der blandt de ledende politimedarbejdere i Københavns Politi var en viden om den udbredte forståelse hos politipersonalet af, at man skulle søge at undgå bl.a. anti-kinesiske demonstrationer.

Det fremgår dog også af beretningen, at kommissionen ikke har fundet sikre holdepunkter for at antage, at den øverste ledelse over årene i Københavns Politi havde kendskab til denne udbredte forståelse. Kommissionen anfører dog samtidig, at det forekommer at have været et organisatorisk problem, at den øverste ledelse ikke var bekendt med det.

[Særligt om kommissionens kritik af PET]

I det første samrådsspørgsmål er der spurgt specifikt til, hvordan PET har medvirket til at lægge et pres på Københavns Politi i forbindelse med officielle besøg fra Kina.

Ifølge kommissionen lagde Udenrigsministeriet ved sin videreformidling af de kinesiske ønsker over årene et betydeligt pres på PET for, at det – så vidt muligt – blev forhindret, at de kinesiske delegationer så eller hørte anti-kinesiske demonstrationer og meningstilkendegivelser. Desuden fremgår det af beretningen, at det var kendt for

de implicerede, at de kinesiske ønsker ikke var begrundet i sikkerhedshensyn.

Det fremgår også af beretningen, at PET fra undersøgelsesperiodens begyndelse [i 1995] og frem til og med besøget i 2013 videreformidlede de kinesiske ønsker til Københavns Politi, som PET havde fået formidlet fra Udenrigsministeriet, gennem trusselsvurderinger, på stabsmøder i forbindelse med besøg og på andre møder, herunder de såkaldte tirsdagsmøder.

Videregivelsen til Københavns Politi skete uden en præcisering af, at PET ikke med videregivelsen tilsigtede, at demonstranterne skulle holdes ude af syne. Og PET præciserede ikke, at bl.a. grundloven skulle overholdes.

Kommissionen finder denne videregivelse kritisabel. Og det fremgår af beretningen, at kendskab til bl.a. PET's løbende videreformidling over årene af de kinesiske ønsker om at undgå bl.a. anti-kinesiske demonstrationer, ville have ført til, at kommissionen havde suppleret sin konklusion i den første beretning med at udtale kritik af PET som myndighed.

Ifølge kommissionen er der dog ikke grund til at antage, at ledelsen i PET var involveret i eller på anden måde var

bekendt med PET's gentagne videregivelse af de kinesiske ønsker.

Kommissionen finder i den forbindelse anledning til at bemærke, at den organisatoriske opbygning i PET, som bidrog til Københavns Politis retsstridige handlinger, ikke forekommer hensigtsmæssig henset til den autoritet og de vidtrækkende konsekvenser, som PET-medarbejdernes budskaber i trusselsvurderinger og ved briefinger på stabsmøder har.

[Iværksatte tiltag]

Så er der også spurgt til, hvordan regeringen vil sikre, at lignende situationer ikke opstår i fremtiden.

PET og politiet har siden 2017 iværksat og implementeret en række initiativer med henblik på at sikre, at noget tilsvarende ikke gentager sig.

Det har Tibetkommissionen i øvrigt også noteret sig.

Som det fremgår af beretningen, har PET oplyst, at de i januar 2018 bl.a. har indført en ny metode for udarbejdelse af sikkerhedsvurderinger og en ny visitations- og godkendelsesprocedure heraf, herunder ledelsesmæssig

godkendelse af alle sikkerhedsvurderinger, og adskillelse af situationsbeskrivelse og sikkerhedsvurdering.

Herudover har PET oplyst til Justitsministeriet, at tjenesten – ad flere omgange – har foretaget en ledelsesmæssig opnormering af Center for Sikkerhedskoordination for at sikre ledelsesmæssig godkendelse af sikkerhedsvurderinger på rette niveau, og at der er gennemført en række tiltag med fokus på god organisationskultur og de værdier, der er fundamentet for borgernes tillid til politiets opgavevaretagelse, herunder også PET's.

Tiltagene har efter PET's opfattelse sikret, at både chefer og medarbejdere kender og forstår Tibet-sagens alvor og de afledte konsekvenser og er opmærksomme herpå i det daglige arbejde.

For så vidt angår samspillet mellem PET og det øvrige politi er PET blevet fast deltager i Rigspolitiets nationale Planlederforum for at sikre en entydig forståelse af anbefalingerne i PET's sikkerhedsvurderinger og de operationelle intentioner der ligger bag. Politiets Planenheder anvender PET's sikkerhedsvurderinger ved udarbejdelse af operationsbefalinger, der danner grundlag for politiets operative styring af arrangementer og begivenheder.

Der er også etableret en kontaktpersonordning mellem PET og alle politikredsene planenheder, inkl. Færøerne og Grønland. PET har siden 2018 desuden deltaget i ugentlige møder med det Nationale Situations- og Operations Center [NSIOC] i Rigspolitiet, ligesom PET med faste intervaller holder møder med alle landets politikredse.

PET har således siden Tibetkommissionens første beretning styrket samarbejdet og koordinationen med politikredse, indført en ny metode og procedure for udarbejdelse af sikkerhedsvurderinger ved bl.a. at sikre ledelsesmæssig godkendelse af alle sikkerhedsvurderinger på et passende højt niveau, samt forstærket sit fokus på organisationskultur og adfærd.

PET har desuden understreget, at tjenesten også i fremtiden vil fastholde sit stærke fokus på forankringen af læringspunkterne fra Tibetkommissionens beretninger.

[Afrunding]

Afslutningsvis vil jeg gentage, at myndighederne på Justitsministeriets område siden Tibetkommissionens første beretning i december 2017 har taget kritikken alvorligt og iværksat og implementeret en række initiativer for at undgå sådanne hændelser i fremtiden. Jeg kan i øvrigt

henvise til de redegørelser fra Rigsadvokaten, Rigspolitiet og PET, der er oversendt til Udvalget for Forretningsordenen den 21. august 2018 (UFO Alm. del bilag 69).

Og jeg forventer, at myndighederne, herunder PET og det øvrige politi, også fortsat vil have løbende fokus på at sikre borgernes fundamentale demokratiske rettigheder – og dermed også, at en sag som Tibet-sagen ikke gentager sig.

Tak for ordet.